

[Atli Dam]

skal bidrage til saneringen med, udgør mere end en brøkdæl af væksten i tab på grund af, at bankerne reelt er gået i stå – ja, faktisk har meldt sig ud af samfundet – samtidig med at de ikke har tilført forarbejdningsindustrien midler overhovedet, men tværtimod skruet så meget ned for kreditten, at kun enkelte fabrikker fortsat hutler sig igennem.

Betaling af sygekasse, skat, husleje, billån og andre løbende husholdningsudgifter fordrer ikke store banker. Det kan en postgirobank eller en sparekasse ordne. Så havde det ikke været det mest uheldige tidspunkt – med 20 pct. arbejdsløshed – burde man have overvejet en total omlægning af den finansielle sektor, således at man sanerede den mest livskraftige del af færøsk industri ud af bankerne og lod resten gå den normale gang over tvangsauktioner osv., altså en centralistisk model som den af Finansieringsfonden af 1992 foreslåede, men med modsat fortegn.

Først med aftalen af 28. maj er vi kommet et væsentligt skridt videre i den rigtige retning, således at tilliden til bankerne fremover vil være i stand til at forsvare indskydernes penge, nu da statskassen bliver likviditetsformidler og den færøske skatteborger endelig debitor.

Der er bare den hage ved situationen, at de påtænkte centrale monopolistiske tiltag kunne gå hen at blive så sejlivede, at vi ikke kommer videre nogen sinde. De sociale udgifter til arbejdsløshedsunderstøttelse i de områder, der vel aldrig får genåbnet virksomhederne, vil blive så store, at landskassen ikke har en levende chance for at honorere udgiftskraverne, specielt ikke, hvis bankerne fortsat læner sig tilbage og på uansvarlig vis forholder sig passive, fordi landsstyret alligevel skal fylde op igen med likvide midler lånt af staten.

Jeg har aldrig anset det for hensigtsmæssigt at inddrage interne færøske politiske debatter i Folketingets forhandlinger og har derfor aldrig ment det rigtigt at svare på min kollega hr. Breckmanns talen hen over hovedet på Folketinget direkte til de færøske vælgere i sine forsøg på at renvaske Folkeflokken og give de fæle og frygtelige Socialister skylden for alle færøske ulykker. Men da det i dag ser ud til, at det er lykkedes ham at bringe de to store borgerlige partier det indtryk, at de centraliseret færøsk fiskerierhverv er en socialistisk opfindelse, og da jeg lægger vægt på, at disse to partier

fortsat støtter Færøerne i de nødvendige løsninger, ikke alene som en vedståelse, en forpligtelse over for rigsfællesskabet, men fordi man vil medvirke til at gøre det rigtige og nødvendige, gør jeg en undtagelse i dag.

Derfor må jeg henlede opmærksomheden på, at modellen ikke er ny. Den har bestået i årtier på Færøerne, bare organiseret af fiskeeksportselskabet. Denne Folkeflokkenes protégé har jo hovedansvaret for, at der aldrig skete rationaliseringer eller fornyelser i forarbejdningsindustrien med vægt på øget forædling af et vigende råstofgrundlag. Fiskesøla, bankerne og rentespekulanterne var fredhelliget for Folkeflokken.

Lidt absurd og malplaceret forekommer det mig også, at det skal tjene noget formål overhovedet at bilde Folketinget ind, at der ikke har fundet færøsk gældsætning sted under Folkefloklandsstyret. Folkeflokken dannede landsstyre i seks af 1980'ernes tiår, og fra 1981 til 1985 tredobledes færøsk udlandsgæld, mens den under det efterfølgende landsstyre fra 1985 til 1989 ledet af mig fordobledes. Så når fru Kirsten Jacobsen siger, at Atli Dam har alt ansvaret, al skylden for udviklingen, føler jeg faktisk, at det er en alt for stor ære.

Men som tidligere nævnt har jeg ikke behov for at fralægge mig noget som helst ansvar, så derfor må mit undtagelsesvis svar til hr. Breckmann ikke opfattes som forsøg på noget sådant, men hellere, at jeg ønsker at påpege nødvendigheden af at analysere fortiden, at drage nogle konklusioner og stikke kortet ud på ny med henblik på, at vi hurtigt fremover kan producere os ud af krisen.

Derfor glæder de nye takter i regeringens holdning mig meget og specielt, at Statsministeriets rådgivende udvalg netop i går har afgivet sin præliminære rapport for 1993, hvor det netop påpeges, at yderligere stramninger og krav om balance på den færøske finanslov her og nu ville være helt forfejlet politik.

Vi er blevet kritiseret for i for ringe grad at have lyttet til tidligere advarsler fra dette udvalg, og jeg skal medgive, at en større tilbageholdenhed fra politisk side i mange tilfælde havde været på sin plads. Men når det er sagt, skal det også fremføres, at vi aldrig kunne få en drøftelse med udvalget om, hvordan et helt ukontrolleret bankvæsen og en monopoliseret organisation af industrien havde fået mulighed